

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1115

av **Eva-Lena Jansson (S)**

En jämställd och rättssäker arbetsskadeförsäkring

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reformerad och moderniserad arbetsskadeförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I budgetpropositionen för 2018 redogör regeringen att det finns behov av en mer jämställd och rättssäker arbetsskadeförsäkring. Under det senaste året har färre ärenden om arbetsskadelivränta godkänts vad avser frågan om huruvida arbetsskada har inträffat. Den stora skillnaden i beviljandefrekvens mellan kvinnor och män kvarstår. Regeringen redovisar att man remitterat betänkandet Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25).

Bakgrunden till betänkandet var en utredning som hade i uppdrag att se över försäkringen vid arbetsskada. Syftet med översynen var enligt direktivet att kvinnor och män ska ha lika möjligheter att få skador godkända som arbetsskada. Därtill hade utredningen i uppdrag att se över och förtydliga vissa försäkringsregler.

Utredningen konstaterar att kunskapen om kvinnors arbetsskador i dagsläget är lägre än mäns vilket kan ha lett till att kvinnor inte beviljas arbetsskadeförsäkring i samma utsträckning, och man föreslår följande:

- Införa ny ersättning, rehabiliteringspenning vid arbetsskada. Under tiden arbetslivsinriktad rehabilitering på grund av arbetsskada pågår ska rehabpenning vid arbetsskada kunna betalas ut i max 12 månader. Det ska inte finnas några krav på att uppfylla grundkraven om inkomstnedsättning och varaktighet som finns för livränta, vilket kommer att göra det enklare för kvinnor att få rätt till denna ersättning.
- Ny forskning om arbetsskador. Särskilt forskning om hur arbetsmiljön påverkar hälsa och välbefinnande i kvinnodominerade yrken.

- Förbättrat underlag för bedömning av rätt till livränta. Tydligare krav på läkarutlåtande. Försäkringskassan föreslås få i uppdrag att ge bättre information för att den enskilde inte ska missa att ansöka om livränta.
- Förtydliga vad som gäller vid psykiska och psykosomatiska skador.
- Arbets skador som framkallas av smitta ska inte längre regleras särskilt utan bedömas som övriga arbets skador. Detta för mer flexibilitet och bättre skydd för alla arbetstagare.
- Att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram gemensam uppfattning kring kunskapsläget inom alla delar av arbetsskadeförsäkringens område för att stödja Försäkringskassans bedömningar.
- Bättre stöd för bedömning och beslut i ärenden om arbetsskada bör införas.
- Att ge fortsatt uppdrag till Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU, att sammanställa kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av arbets skador.
- Indexering av ersättningen ska göras med inkomstindex, så att den skadade ska få full kompensation för den ekonomiska förlust som arbetsskadan lett till.

I slutbetänkandet från den parlamentariska socialförsäkringsutredningen SOU 2015:21 ”Mer trygghet och bättre försäkring” lyfte man bland annat fram flera problem i arbetsskadeförsäkringen:

- Kunskapsframsteg har ingen naturlig väg in i försäkringen
- Osakliga skillnader mellan kvinnors och mäns beviljandegrad
- Bristande kunskap om arbetsskadornas samlade kostnader

Det finns stora skillnader i utfall när det gäller bifall av anmäld arbetsskada. Detta gäller framför allt om man jämför anmälda skador från kvinnor och män men också när det gäller personer födda i Sverige jämfört med personer födda utanför Sverige. Skillnaden mellan män födda i EU och män födda utanför EU är påfallande, där männen med bakgrund utanför EU har mycket svårare att få en skada godkänd som arbetsskada. När det gäller kvinnor födda i EU jämfört med kvinnor födda utanför EU är skillnaderna mindre. Å andra sidan har kvinnor generellt mycket svårare än män att få en skada klassad som arbetsskada, oavsett var de är födda.

Jag noterar att utredning på utredning kommit fram till samma slutsats: förändringar som gjordes i lagstiftningen 2002, med mildrad bevisbörda i syfte att det skulle bli enklare att få en arbetsskada godkänd och att kvinnors skador skulle omfattas i högre grad, har inte fungerat i praktiken. Försäkrad i befintligt skick tillämpas inte, fokus är istället på konkurrerande faktorer. Uppgifter om konkurrerande skadeorsaker finns i högre grad med gällande kvinnor än bland män, oberoende av födelseland. Forskningen utgår i hög grad från mannen, de studier som är gjorda utgår från manligt dominerade arbetsplatser. Den vetenskapliga evidensen upplevs som högre för arbetsskador i manligt dominerade yrken.

När Försäkringskassan jämförde underlag och beslut för tre yrkesgrupper fick gruppen gruv- bygg- och anläggningsarbetare, som är manligt dominerad, bifall i 35 procent av fallen. I gruppen process- och maskinoperatörer, som har en jämn könsfördelning, fick mindre än 10 procent bifall. I gruppen vård- och omsorgsarbete, som domineras av kvinnor, fick mindre än 1 procent bifall. Det är uppenbart att det behövs forskning om kvinnodominerade yrken, kvinnors arbetsmiljö och villkor i arbetslivet. Eftersom många sjukskrivna blivit utförsäkrade från sjukförsäkringen

prövas sällan deras rätt till ekonomisk ersättning för arbetsskada. Dessutom finns det personer som ådragit sig arbetsskada under en visstidsanställning eller är tillfälligt inhyrd, och där orsakssambandet är svårt att utreda när man inte längre befinner sig på denna arbetsplats. Den egentliga kostnaden för arbetsskador behöver därför analyseras på ett bättre sätt.

Dagens arbetsskadeförsäkring och tillämpningen av försäkringen kan inte anses vara vare sig rättssäker eller jämställd. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen som sin mening om behovet av att skyndsamt reformera och modernisera arbetsskadeförsäkringen.

Eva-Lena Jansson (S)